

Денис ЧЕБОЛДА

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
denyscf24@gmail.com*

АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку цивілізації, відомий як четверта промислова революція, характеризується масштабним впровадженням штучного інтелекту, хмарних обчислень та великих даних (Big Data) у всі сфери суспільного буття. Ця трансформація не лише змінює структуру ринку праці, а й висуває безпрецедентні вимоги до ціннісних орієнтирів фахівців. В умовах глобальної цифрової економіки професійна компетентність стає не просто набором знань, а інтегральною якістю особистості, що забезпечує здатність етично та відповідально працювати в динамічному середовищі.

В Україні процеси цифровізації державних і комерційних секторів посилюють потребу у фахівцях середньої ланки, підготовку яких забезпечують заклади фахової передвищої освіти (ФПО). Однак наявна система підготовки часто стикається із суперечністю між інтенсивним оновленням технологічного контенту та недостатньою розробленістю аксіологічних засад навчання. Це зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування методичної системи, де ціннісний складник виступає фундаментом професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Аксіологічний аналіз професійної діяльності в ІТ-сфері дозволяє стверджувати, що формування компетентності має базуватися на принципах «цифрового гуманізму». Професійна компетентність майбутнього фахівця розглядається нами як багатогранна структура, складники якої мають чітке ціннісне забарвлення:

- **Когнітивно-етичний складник:** передбачає не лише глибоке знання архітектури цифрових систем, а й усвідомлення етичних меж використання технологій. Це включає формування культури академічної доброчесності та поваги до інтелектуальної власності.

- **Операційно-технологічна відповідальність:** у процесі оволодіння професійним інструментарієм (QA-автоматизація, системи контейнеризації) студент повинен усвідомлювати соціальну «ціну помилки». Аксіологічний аспект тут проявляється у прагненні до надійності та якості цифрового продукту як вияву професійної честі.

- **Адаптивно-комунікативна стійкість:** забезпечує здатність до ефективної взаємодії в команді на засадах взаємоповаги та готовність до безперервного саморозвитку в умовах постійних технологічних змін.

Враховуючи вимоги Індустрії 4.0, ми доповнюємо структуру компетентності такими елементами, як дата-грамотність (data literacy) та кіберстійкість (cyber resilience). Ці елементи розглядаються нами як моральний обов'язок фахівця перед суспільством щодо захисту інформаційної приватності та гарантування безпеки користувачів.

Центральним елементом нашого дослідження є розробка структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності. Важливою новизною моделі є адаптивно-прогностичний складник, який забезпечує готовність фахівця не лише до експлуатації існуючих систем, а й до етичного прогнозування наслідків впровадження нових технологій.

Реалізація цієї моделі потребує специфічних педагогічних умов, серед яких ключовою є мережева співпраця з ІТ-компаніями через систему дуальної освіти. Це дозволяє студентам занурюватися у реальне професійне середовище, де етичні кодекси розробників стають частиною їхньої особистої ціннісної системи. Персоналізація освітньої траєкторії за допомогою цифрових платформ сприяє вихованню відповідальності студента за власне професійне зростання.

Методична система, заснована на поєднанні професійного та проєктного підходів, дозволяє трансформувати освітній процес у ФПО з пасивного накопичення інформації на активне створення ціннісно-значущих цифрових продуктів. Це зміцнює професійну ідентичність майбутнього фахівця та його усвідомлення власної соціальної ролі в цифровому суспільстві.

Висновки. Аксіологічні аспекти формування професійної компетентності є визначальними для підготовки фахівців, здатних розвивати цифрові системи на засадах гуманізму та безпеки. Впровадження розробленої моделі та методичного забезпечення сприяє оновленню освітніх програм відповідно до вимог прискореної технологічної модернізації та стратегії розвитку цифрової економіки України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Габрусєв В. Ю. Використання хмарних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з інформаційних технологій. *Наукові записки ТНПУ*. Серія: Педагогіка. 2022. № 1. С. 45–52.
2. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 19, т. 2. С. 158–161.
3. Карабін О. Й. Теоретико-методологічні засади розвитку критичного мислення майбутніх учителів інформатики. *Молодь і ринок*. 2023. № 5(225). С. 34–39.

4. Романишина О. Я. Теоретичні і методичні основи формування професійної ідентичності майбутніх учителів засобами інформаційних технологій: монографія. Тернопіль: Вектор, 2016. 492 с.
5. Artificial Intelligence and Machine Learning: Enhancing Human Effort with Intelligent Systems. URL: <https://www.automation.com/en-us/articles/august-2022/ai-machine-learning-human-intelligent-systems>

Максим МОХУН

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
mohunmax140801@gmail.com*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ АКСІОЛОГІЧНОГО ЗБАГАЧЕННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується глибокими трансформаціями, зумовленими стрімким поступом цифрових технологій та глобальним переходом до концепції Industry 4.0. У цих умовах особливої гостроти набуває проблема ціннісного самовизначення особистості, а аксіологічний підхід стає стратегічним орієнтиром модернізації освітньої парадигми. Як засвідчують наукові розвідки дослідників проблеми, для системи фахової передвищої освіти актуальним є формування у майбутніх фахівців не лише набору технічних умінь (*hard skills*), а й цілісної природничо-наукової картини світу як світоглядного фундаменту та ціннісного регулятора професійної діяльності.

На основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної літератури та узагальнення вітчизняного педагогічного досвіду було визначено, що аксіологічне збагачення природничо-наукової підготовки передбачає усвідомлення здобувачами освіти науки як гуманістичної цінності, розуміння відповідальності за наслідки технологічних рішень та формування етичного ставлення до довкілля. Цифрові технології в цьому контексті виступають не просто допоміжним інструментом, а потужним засобом перетворення абстрактних теорій на особистісно значущий досвід [1].

Використання таких цифрових засобів, як віртуальні лабораторії та інтерактивні симуляції (наприклад, *PhET*, *Stellarium*), дозволяє здобувачам виступати у ролі активних дослідників, а не пасивних спостерігачів. Зокрема, залучення середовища *Blender 3D* для тривимірного моделювання фізичних процесів чи екологічних систем унаочнює наслідки антропогенного впливу на